

عنوان مقاله:

تفکیک یا تعادل قوا؛ خوانش جدید از کتاب روح القوانین مونتسکیو

محل انتشار:

فصلنامه تخصصی دانشنامه های حقوقی، دوره 4، شماره 12 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسندگان:

ناصرعلی منصوریان - دانشیار حقوق بین الملل دانشگاه علامه طباطبائی

احمد کتابی رودی - دکترای حقوق عمومی دانشگاه علامه طباطبائی

خلاصه مقاله:

مدت های مدیری است که هر جا سخن از تفکیک قوا به میان می آید، نویسندگان بلافاصله به نام شارل دو مونتسکیو به عنوان موسس این نهاد در حقوق عمومی اشاره می کنند و طبیعتاً به معروفترین اثر وی یعنی «روح القوانین» نیز به عنوان منبع تاسیس این نهاد، استناد می کنند. این استناد به حدی است که گویی تفکیک قوا، زاده مونتسکیو است. اما مذاقه در این اثر شگرف مونتسکیو نشان می دهد که این اندیشمند به جز یک مورد، در هیچ کجای متن کتاب خویش به عبارت «تفکیک» در ارتباط با قوا اشاره ای ندارد. جالب اینجاست که نظامی که او تحت تاثیر آن روح القوانین را به رشته تحریر درآورده است، (نظام انگلستان وقت) نیز مبتنی بر تفکیک قوا به گونه ای که به شخص وی نسبت ی دهند، نبوده است. علاوه بر فقد لفظ تفکیک قوا در متن، آنچه از روح کلی روح القوانین قابل استنتاج است، توازن و تعادل قواست و نه تفکیک قوا. مونتسکیو در جای جای اثر خویش - علی الخصوص در فصل ششم از باب یازدهم- آزادی سیاسی ناشی از تعاون و توازن قوای سه گانه را می ستاید. بنابراین می توان گفت نه آنهایی که او را به عنوان مبدع تفکیک قوا ستوده-اند و نه آنهایی که بر او به همین عنوان تاخته اند، فهم درستی از آنچه مونتسکیو در باب تقسیم و توازن قدرت داشته است، نداشته اند. این مقاله بر آن است تا با بررسی سیر تحولی تفکیک قوا و خوانش جدید از کتاب روح القوانین، ایده واقعی مونتسکیو را در این باب بیان نماید.

کلمات کلیدی:

تفکیک قوا، تعادل قوا، روح القوانین، مونتسکیو

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1354491>

